„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 174. У Новом Саду у уторак 7. новембра 1889. ГОДИНА XXIV.

НАЈНОВИЈА РЕПУБЛИКА.

Из Америке стиже вест, да се у Бразилији догодио преврат и да је проглашена република. — Међу силним америчким републикама, беше Бразилија једина монархија; — данас се по свој прилици сврши и тамо царовање.

Преврат у Бразилији био је један од оних, такозваних дворских превратa, који без много крви и времена долазе до цељи. Републиканци, у договору са командантом престолничке војске, похваташе министре; поватвараше их; распустише државни савет и скупштину; поставише привремену владу и прогласише републику.

Још нема потањег описа читавог преврата, али изгледа, да је једва било крви. Само је министар марине тешко рањен, а нова влада је ујамчила личну сигурност и безбедност цару и његовој породици.

Ово последње показује јасно прави значај револуције. Она је начелна. Идеја републиканска устала је да обори монархију.

Није тешко замислити у каквом се положају налазила Бразилија. Она се у Америци осећала међу силним републикама усамљена, она је гледала где те републике напредују џиновским корацима, а она, природно богата Бразилија, грцала је у дугу.

Но не само то. Сад је баш у Вашингтону општи конгрес америчких држава; те силне републике хоће да створе савез, хоће да се зближе толико, да би временом читава Америка постала једна једина држава, једна једина велика федеративна република. Бразилија је заступљена у том конгресу република, али осећа и сама а осећају и остале америчке државе, да та бела врана не пристаје уз слободне државе.

С тога и није изненадила никога вест, да је у Бразилији проглашена република. Изненађење у тој целој ствари односи се само на то: што се мислило, да ће предходити крвава драма, а да Бразилија не може дуго остати царевина, то се могло лако предвидети.

Педро II., доскорашњи владар Бразилије има леп глас. О њему се говори да је праведан, човечан и напредан. И баш томе јединоме се и може приписати, што се у Бразилији дуже но другде у Америци одржала монархија, да тога није, не би се преврат тек сад десио.

На челу републиканске владе стоји сад генерал Фонска, командант оног војничког оделења, које се побунило и чувени републиканац Бенјамин Констан. Створена је и привремена влада, а колико се до сад зна, та је привремена влада решила, да изнесе народу на гласање: хоће ли републику или монархију?

Сасвим је право тако; а како ће гласање испасти, о томе нема сумње. Требало је само некога да изнесе то питање на гласање и да створи народу могућност да без завора може гласати, па се може унапред знати, како ће то гласање испасти у слободној Америци.

А кад се сврши и то, онда ће без сумње јавити једног јутра жица испод мора, да су прогласиле своју независност оне америчке колоније, које су још својина појединих европских држава. То ће бити ствар врло кратког времена, то ће бити историјска нужност, коју неће бити у стању нико задржати.

Српски народно-црквени сабор.

Престолничка штампа необично много разговара о нашем сабору. И мора се рећи, да је, бар донекле, променула начин писања. Често наилазимо у тим чланцима на реченице, да угарска влада треба да остави народу слободан избор митрополита, често налазимо на места о поштовању наше автономије, али ко добро продре у дух тих чланака, тај мора опазити, да се предлаже влади само друга тактика. Треба покушати лепим, што није ишло ружно; треба попустити мало, али да на крају крајева Срби ипак онако удесе своје црквено-школске послове, како се то Несрбима допада.

Но то се односи на будућност. За сад је овладала струја, која хоће попуштање и да нам се оставе одрешене руке.

Но најновији чланак „П. Лојда“, занимљивији је од свију чланака престолничке штампе. Најпре опомиње угарску штампу, нека пази како пише о „карловачком грабежу“, јер су људи, који су тамо компромитовани, пријатељи државне идеје, који су били увда гоњени од оних, који су противници мађарске државне идеје. „То треба“, вели „Лојд“, „имати на уму, јер је могуће, да имамо посла и са тенденцијозном парницом.“

„П. Лојд“ је дакле и опет, као увек, све оне, који су политички пријатељи Макса Фалка убројао у пријатеље државне а оне, који у Максу Фалку виде оно што треба да виде, ако очију имају, урачунао је у непријатеље државне. И пошто је тај лист јеврејске кумпаније, поучио мађарско новинарство, да, кад је реч о „карловачком грабежу“, треба имати на уму, мислите зар истину, истину, и опет истину, не, него, ко су политички пријатељи „Лојдови“ а који не, пошто је дакле то свршио, прелази на наш сабор.

И овде нам сад износи о владиним намерама, своје информације, које могу бити прилично тачне, јер је познато, да тај лист стоји влади доста блиско. „П. Лојд“ вели дакле међу осталим и ово:

„Сад треба да се бира нов патријарх. Ако смо у стању верно да протумачимо владине намере, онда ће се влада овог пута уздржати од сваког мешања при избору, као што се она уздржава од сваког утицаја, кад саборски одбор доноси своје закључке. Ма ко дакле био изабран за црквену поглавицу српске земаљске цркве, влада неће предложити круни, да не потврди избор, као што се то догодило год. 1881., кад нису били потврђени ни Стојковић ни Живковић, које је Милетићева странка изабрала. **И на овом месту ћемо констатовати, ако не због другог, а оно вечите успомене ради, да није угарска влада радила на томе, да круна не потврди оне изборе, него да су на круну упливисали чланови српске цркве,** (струја у српској цркви) **да се именује за патријара Герман Анђелић.“**

Ми радо верујемо, да ни једна политика на свету није претрпела већу бруку, но она, која је уздивала Германа Анђелића. Али бадава покушава данас „П. Лојд“, да одговорност за оне погрешке скине са угарске владе и натури их круни. — Влада је одговорна пред историјом и мора остати одговорна, јер да није одобравала наименовање, требала је одступити. Узалуд је дакле утрошио „П. Лојд“ толико мастило да њим опере угарску владу од оног, од чега је не може опрати. Овде само узгред спомињемо, да је у оно време „П. Лојд“, тај лист јеврејских рабинера, највише лармао, да не треба потврдити изабраног митрополита, но треба наименовати. А сад дође време да се пере од оне бруке која је онда учињена и да баца све на круну и српско калуђерство.

Даље „П. Лојд“ одобрава, што ће угарска влада остати неутрална и мирно гледати шта се дешава на српском сабору. Но доста нам јасно каже и то: зашто одобрава? Одобрава за то, јер зна да данас нема међу нашим епископима ни једног, који би уживао поверење народа. „Да видимо шта ће Срби учинити са патријархом, ког сами изаберу“, вели „П. Лојд“. То значи — бирајте кога год хоћете ништа учинити нећете; ни један није с вама.“ Даље се радује „П. Лојд“ што нема новаца за саборске трошкове, те вели да ће се сабор морати развићи, чим се не дозволи зајам.

Комбинација је јасна. Код нас има општинских управа, које неће да утерују саборске трошкове, шта више одговарају општине од тога. А ми немамо још снаге, да томе станемо на пут. Даље су многе наше општине немарне у том послу. И ако сад влада не одобри да се може узети зајам на саборске трошкове, онда рачуна „П. Лојд“ а с њим и сви противници наше автономије, да неће моћи бити сабора, да ће застати сав апарат и да ћемо онда закукати: „Помозите ви, јер ми овако не можемо!“

Према овоме се види, од које стране може да нам запрни. С тога нека је сад једна од најпречих дужности наших општина, да што пре сакупе саборске трошкове, тако и све оно, што су у то име дужне остале, јер ће бити црна срамота ако застану наше автономне ствари због наше кривице.

Не треба дакле да чекамо на опомену епархијских власти у том правцу, (јер мало која општина није дужна), ма да и епархијске власти треба да чине своју дужност, те да се и саме заузму за то, како би немарне општине урадиле што треба.

„Ако нема новаца, нема автономије“, веле нам данас. Но ма како да су данас тешка и зла времена, ми ипак плаћамо за све друго, па кад за све имамо, имаћемо ваљда и за оно, што нам је најсветије, имаћемо за школу и цркву.

Писмо из Србије.

(Бивши краљ Милан. — Скупштина. — Трговачки преговори.)

Београд, 4. новембра.

Бивши краљ Милан дошао је, и јутрос отишао из Београда. Мислило се, да његов долазак неће проћи без шкандала, но догодило се друкчије. Све је на миру про-

ЛИСТАК.

БРАЗИЛИЈА.

Због важних догађаја, што се збивају у овај мах у Бразилији, доносимо кратак општи опис те земље.

Бразилија је после Русије, Британске (Енглеске са Индијом и насеобинама), Хине и северо-америчких савезних држава, највећа држава на свету. Она заузима источну половину јужне Америке. Заузима простор између 4° 22½′ север. и 33° 44 јуж. ширине, па онда између 74° и 35° западне дужине (полазећи од Гринвича). Политичне границе нису јој још ни до данас тачно одређене, тако, да јој се на северу нестимице и безна граница. По најновијем мерењу заузима она простор од 8,337.218 квадратних километара, али поред свега тога, што се при том мерењу најстрожије пазило, може се рећи, да наведени број ипак није баш најтачнији. Источно приморје запљускује јој атлантски океан у дужини од 7920 километара. Граничи северно са француском, енглеском и низоземском Гујаном и Венезуелом, западно и јужно са Колумбијом, Еквадором, Перу, Боливијом, Парагујавом, аргентинском конфедерацијом и Уругујавом, а источна јој је граница атлантски океан.

Највећа је планина у Бразилији Сера де Мантикејра са највишим врховима Итатијаја (2712 м.) Моро де Папагајос (2280) и Јурусуа. Највеће су реке Амазонка и Ла Плата и Сао Франчишко.

Клима је подједнака. Разликују се два годишња времена: кишовито (лето) и суво време (зима). Кише има и у зиму, али не толико колико преко лета. Ваздух је целе године влажан.

Може се рећи, да је Бразилија здрава земља према другим тропским земљама. За колеру и жуту грозницу ни се све до године 1849. знало. Онда су колеру пренели тамо из Јевропе. Од ње пате више Црнци, а од жуте грознице Белци.

Вегетација је у Бразилији бујна. Траје целе године. У један мах једно проратиће тек цвета, друго је тек оцветало, а треће има већ зрела плода. Тако је исто богата Бразилија и у животињама.

Број становника не зна се тачно. Последње званично бројење било је год. 1872. Тада се нашло, да у Бразилији има 10,108.291 становника. Од тог је било 1,510.806 робова. Правих Бразилијанаца било је 8,176.191, а странаца 243.481 (међу овима највише Немаца Португалаца, Африканаца и Француза). Становништво се састоји из староседилаца (Индијанаца), Црнаца, урођених или насељених Белаца и мешовитог повољења. Народ живи највише по варошима дуж приморја; међутим има читавих провинција правих пустиња.

По расама било је 3,787.289 Кавказаца 1.954.452 Африканаца и 386.955 Американаца и 3,801.782 бастарда.

Сами Бразилијанци стоје још на врло ниском ступњу образовања. Јако, слободоумно и вредно племе живи у Сао-Паолу. У провинцији Минас-Герес најобразованије становништво.

Становништво у Бразилији занима се у главном земљорадњом. Нешто се производи за домаћу потребу а нешто за извоз. За извоз се највише обрађује кава и памук, затим шећерна трска, дуван, какао, чај и т. д. За домаћу потребу обрађује се маидијова, кукуруз, пасуљ, нешто пшенице и увда воћа.

Сточарство је врло слабо развијено. То је највише због тога, што нема соли, и то, баш у оним крајевима, где би иначе могло најбоље сточарство да напредује.

Бразилија је знаменита са дијамаита. Осим дијаманта има смарагда, топаза, берила, турмалина и граната.

Индустрија тек се у најновије време почела дизати; но и сада тек подмирује домаћу потребу. За сада има текстилних и фабрика за производњу свећа и сапуна.

По вери било је год. 1872. римокатолика 9,902.712 и старокатолика 27.766.

Народне школе не стоје најбоље. Прописано је, да свака жупа мора имати по једног учитеља и по једну учитељицу, а по већим варошима да мора бити лицеума. Али се на то није осврнуло, год. 1871. било је свега 4653 школа са 155.058 ђака.

Има два богословска, два правничка и један филозофски факултет, затим једну академију за лепе вештине и један конзерваторијум за музику. Постоји и једна медицинска академија. Осим тога има више научних завода и друштава. Листова има 260, а штампарија 250.

Путеви се сада тек подижу. Године 1879. било је железничких пруга у дужини од 3058 километара. Телеграфских пруга било је 6942 километара. Држава је за год. 1881—1882. (од 1. јула до 30. јула) имала 116,958.000 милраиса (по 2 марке 25 пфенига) прихода, а 118,286.758 милраиса расхода. Дефицит је према томе био 1,328.758 милраиса. Државни дуг износио је год. 1880. 815,432,114 милраиса.

Активна војска у мирно доба састоји се из 13.000 момака. К томе долазе још 8.340 жандара. У рату број војске износи 32.000. Законом од 27. фебруара год. 1875. заведена је општа војна обавеза, али може ко-год ипак да се извуче а највише да за новац нађе другог да место њега служи. Активна служба траје 6 година, а резерва 3 године. Флота се састоји из 38 бродова са 3460 момака и 144 топа и 3 једреница са 41 помоћном лађом, 3758 момака и 166 топова.

По уставу од год. 1823. Бразилија је уставно монархична федеративна држава. Начело устава је народно суверенство. Државна власт дели се на судску, законодавну, егзекутивну и „посредничку.“ Има законодавне и земаљске (провинцијалне) скупштине. Општа законодавна скупштина састоји се из две коморе: сената и сабора (конгреса). Сенатори се бирају доживотно. За избор сенатора сазивају се нарочито изборне скупштине, које постављају три кандидата, а цар онда једнога потврди.

Саборски посланици се бирају посредно на 4 године. 200 бирача бирају једног повереника. Сваки бирач мора да гласа, иначе се казни. Сенат се састоји из 58, а сабор из 122 члана. Цар врши егзекутивну и посредничку власт. Осо

шло и бивши српски краљ вратио се у Париз на зимницу, зловољан и љутит на све.

Факт је, да је бивши краљ Милан осим тога, што је дошао да види свога сина, дошао и ради краљичиног питања. Првобитна његова намера била је, да се лично са своје стране обрати на народну скупштину молбом, у којој је хтео молити скупштину, да прогна краљицу Наталију из Србије. Но од те је намере одустао, чим је видео, да се на све стране врлоладно примила и да има најмање услова и могућности, да се оствари. После тога је преко сина, краља Александра, поднео краљици Наталији нов аранжман, но она је свако погађање и све услове најодсудније одбила. Краљ отац је видео, да у тој ствари не може ништа, па се краљичиног питања и окануо. Према томе изгледа, да су преговори у краљичином питању бар за дуго време одложени.

Има још једна верзија о правој цељи Миланова доласка, но њу бележимо са ревервом. Вели се, да је бивши краљ дошао ради „превреног метала". Понестало му пара, па је дошао, да попуни осетну празнину у џеповима. Веле, да је тражио 300.000 или 500.000 динара годишње плате, или пензије, ал' да му је тај захтев одбијен. Тъ га је тако разгњевило, да је пред својим интимусима као разјарен тигар бесно и грдио на сва уста радикале, који су ужасно неблагодарни према њему. Помињао је, како радикали неће да буду захвални на великој услуги, коју им је он учинио својом оставком, а када је још већма дошао у ватру, шкрипао је зубима, а из погледа му се могло читати, да се каје, што није још више радикалаца поклао, кад је био у власти и кад је облачио „жуте чизме, да до колена гази по радикалној крви".

Скупштина ради свој посао мирно и достојанствено. Тек по каткад наши либерали наруше то достојанство са каквим безобзирним поступком или предлогом, као што је Пантин о батинању.

Сада се ради нови општински закон, кога је радикална влада поднела скупштини. Законски предлог је врло слободоуман и пажљиво израђен. У њему је оличена општинска самоуправа, за коју се радикална странка тако дуго очајнички борила. За груписање општина усвојен је најмањи број 200 пореских глава. Опозиција је по својој старој, либералној навици и ову дебату употребила, да клевета. Кундовић је на најдрскији начин напао радикале, како су изневерили свој програм, како су пљунули на свој пређашњи рад, помагањем оваког општинског закона. Туцаковић (либерал) тражио је, да се уведе у живот стара општина, каква је била пре груписања. Сваки параграф претреса се дуго и опширно, чине се измене и допуне, и законски предлог добија округлину и још слободоумније језгро. До данас се дошло до 40 §-а.

Преговори за трговачки уговор између Србије и Бугарске почеће поново, само не у Београду, већ у Софији. Са српске стране иду тамо г. Миловановић и Стефановић. Уверавају, да је сад код Бугара најозбиљнија намера, да се преговори сретно доврше и да до трговачког уговора дође. Видећемо.

И. И—ћ.

Политички преглед.

Критско питање. Дипломатички списи о пословима Крита издани су. Издање садржава периоду од 1. јануара 1888. године до 29. августа 1889. Окружница грчке владе од 5. августа тек. год. кади поступак Турске према нередима. Влада грчка не може да се задовољством да прима 50 до 60.000 бегунаца из Крита; она позива журно дакле све велике силе да би послале у Крит довољни део снаге, да би се ред упоставио и обезбедио живот и имање становника. Иначе Грчка неће моћи да се уздржи а да не узме енергичне мере. Све ратне лађе у стању су, да се крену у Крит. — Гроф Калноки у свом одговору каже, да се предлог Грчке не може извршити, али да је спремна пристати на сваки предлог који би желеле силе директно интересиране. Гроф Калноки је узнемирен тоном грчке окружнице, бојећи се да ма какви догађај у Криту не би довео до рата а то се мора свакако препречити у интересу Европе. У осталом Аустро-Угарска је интересована у свом питању у другој линији. Лорд Солзбери изјављује грчком министру, да ће се влада споразумети са савезницима да би се окружници грчка узела у обзир. Он цени озбиљност ствари у Криту, али не сматра да таки догађаји дају узрока Грчкој да законито интервенира. У осталом лорд Солзбери доставио је у Цариград да се нада да ће Турска одмах увести ред и задовољити тужбе колико кристијанских толико и муслуманских становника. Он држи да би погрешно било дати оружје људима без дисциплине, и мисли да само регуларном војском треба да се уведе ред. — Криспи јавио у Берлин, Беч и Лондон да он не види никакве нужде да се Грчка оружа, а њено држање да је веома несмотрено. — Влада немачка препоручује Турској да одмах упостави ред. Немачка у осталом не мари бити наклоњена захтевима Грчке. — Г. Гирс доставио је грчкој влади, да ни једна сила не би могла пристати на интервенцију предложену од стране грчке владе, у исто време јавио је у Цариград турској влади да јој је дужност да одмах уведе ред у Криту. — Спилер изјавио је грчком министру у Паризу своје чуђење о тону окружнице која противречи речима Г. Трикупис-а.

Вести из места и са стране.

Грабеж Германове оставине. Пишу нам из Карловаца: Предистрага се једнако отеже, јер два окривљеника повлаче своје исказе, или их исправљају. То отежава јако целу ствар. — И у ствари Ј. Грујића преслушавају се непрестано сведоци. Један је сведок К. Н. изјавио пред истражним судцем, да је после смрти Германове био код Ј. Грујића, и да му се онда Грујић тужио, како му је Герман дужан, те ће се морати сад с његовим наследницима парничити. Том је приликом Грујић показао посетиоцу Германове обвезнице, али под тим обвезницама не беше потпис двају сведока, већ само потпис Германов. Потпис је сведока на облигацији према томе тек доцније дометнут. Преслушавају се сведоци и у том погледу: Је ли Герман Анђелић само под црквеним, званичним актима потписивао: Германъ, или и иначе. Има сведока, који сведоче, да је Гернанъ (са дебело јер) потписивао само под диспензацијама и т. д., а такав је потпис на облигацији.

Повереница Змају. Наш песник Змај-Јован Јовановић добио је од српске омладине у Грацу ово писмо: „Велики песниче српски! Врлопоштовани господине! Српска омладина, која се одушевљава за идејале народне, за светиње српске, она омладина српска, која хоће и тежи, да „крсту служи, а Милошем живи", увек је гледала, да се одужује хвалом и признањем оним синовима српским, који су радом и трудбом својом задужили сав народ српски. Ми потписани, као чланови српске омладине а синови српскога народа, ма да знамо, да смо млади и незнатни, да градимо славу и одајемо хвалу слављеном, увенчаном и највећем српском песнику, ипак држимо, да ћемо само показати, да смо доследни, као чланови српске омладине, горе обележеној прти књизи, ако сад у след најновијих немилих појава и догађаја у нашем народном животу, сматрамо за дужност своју, да вас, велики песниче и врлопоштовани господине, уверимо о нашему дубоком и искреном поштовању. И дајући израза нашему дубоком и искреном поштовању према вами — не само као песнику, већ и као човеку, јер сте знали да сачувате поштено име српско, светло чело, јер је чистота вашега карактера знана и признана у српскому народу — слободни смо уједно нагласити, да је јавни рад највећег српског песника свагда наилазио на одобравање целога Српства, па и на наше, као синова му. Ми, врлопоштовани господине, ма да смо, како већ рекосмо, млади и незнатни, ма да нисмо прекаљени борбом и искуством, били смо ипак кадри, да потпуно схватимо, потпуно разумемо држање ваше у нашим јавним стварима, могли смо увидети, да је Змај остао само змај, остао само веран богодану духу, уму и позиву свому, кад није хтео да се спусти са висине до страначких страсти и размирица. Држимо, да говоримо из душе сваког Србина, ако, као Срби, као будућа интелигенција српска, најодлучније одбијемо подвале, које је само партијска заслепљеност, тесногрудост била кадра да вам подвали, а никако разбор и патријотизам! Но, пре него што би завршили ове редове, саслушајте ову нашу молбу, која истиче из дубине младићке и српске нам душе: Ми вас молимо, ми вас преклињемо зарад српскога народа, зарад српске књижевности, зарад српске сатире, којој сте ви по Богу најодличнији представник, да не напустите вашега и нашега „Стармалога", да не искидате бич, којим сте по заслузи и правди шибали неродољубиве и порочне, слабе и непостојане, да не дате истрћи из ценьене и заслужне деснице вам оно оштро перо, којим сте се борили за истину и право, за срећу овога народа никако још срећнога! Српско небо, истина, почиње да се разгаљује, али никако да се ишчисти, једнако се вију облаци, тамни облаци, који буром прете — сев муње се види, „па зар Србин громобрана да нема?" — Не напуштајте сатиру, не напуштајте „Стармалог"! — У Грацу, 1. новембра 1889. Са дубоким и искреним поштовањем и српским поздрављем: Арсен Видак, студ. мед.; Никола Пајић, студ. мед.; Бошко С. Бошковић, правник; Миливој Бабић, правник; Димитрије Р. Стојковић, правник; Душан Петровић, медицинар; Душан Хорват, студ. фарм.; Светислав Петковић, медицинар."

Богословија у Босни. Из Сарајева пишу „Србобрану": Ово дана посетио сам српско-православну богословију у Рељеву близу Сарајева. Ко овај завод споља посматра — допашће му се и похвалиће га. Лепе су зграде и црква уз њих, ту су збирке, ту је библиотека, конвикт; имаде довољан број професора за богословске и световне предмете па чак и за пољопривреду, питомаца доста и по пропису су одевени. Али нуто јада и невоље у души овога завода! Професори завадили се међусобом и са ђацима а тако је исто раздор и међу богословима. Услед тога раздора увукла се међу њих и денунцијација. У колегијуму професорском поверена је једноме од професора мисија тајнога агента, те овај шпионише своје колеге и питомце и потајно о свему извешћује владу о раду професора и питомаца. Па не само то! Један од професора световних предмета и то овај коме је поверена шпионажа у томе заводу — често у предавању пред питомцима негира суштаство Бога и говори са омаловажењем о обредима српско-православне цркве. Ето тако вам је у души овога завода, који треба да народу српском у Босни и Херцеговини одгајива свештенике и поборнике православија. Врховни надзор и управу над овим заводом води сарајевска влада, а митрополит и православна конзисторија у Сарајеву имају удела у погледу овога завода само приликом испита и у неким изузетним приликама.

Досељеници из Војводине. Читамо у „Одјеку": Две партије Срба досељеника из Старчева у Банату стигле су већ у Србију и отишли на место свог определења где су већ почели пољске радове.

Трговина.

= **Нови Сад** 6. (18.) новембра. Са озбиљнијим наступањем овозимног времена узео је мах у житарској радњи озбиљнији правац. На горњим пијацама житарским је шеница јако тражено зрно; млинови и спекулације су вољни купци. И остала су зрна у чврстом правцу и са погодбом у ценама напредовала.

На нашој пијаци је радња са раном у доста живахном обрту и цене су у неколико напредне. Шеница по каквоћи од 7 ф. 40 — 7 ф. 80 н. Наполица 6 ф. 60 — 6 ф. 80 н. Зоб 6 ф. 60 н. Јечам 5 ф. 20 н. Кукуруз окрњен 3 ф. 40 н., неокрњен кукуруз 2 ф. 60 н. Све од 100 кгр,

На осталим нашим пијацама није што живљег обрта. У оближњој нам варошици Темерину одржава се од јуче и данас годишњи вашар. Те је прометнога света сва пажња тамо обраћена.

*

У **Будимпешти** 4. (16.) новембра. На житној берзи шеница умерено нуђена; воља за куповање ограничена а, намера покрај свега тога остала чврста. Покрај дневног промета од 12.000 м. ц. Цена је шеници са 5 новч. напредовала. Сва остала су зрна у чврстом правцу спекуланском и са чврстим ценама. Плаћана је шеница потиска тешка 79.5 8 ф. 55 н., 80. 8 ф. 65 н., 77. 8 ф. 35 н. Пештанска 79. 8 ф. 45 н. Бечкеречка 75.8 8 ф. 20 н. Сенћанска 77.8 8 ф. 20 н. Бачка стара 78.8 8 ф. 50 н. Све на три месеца.

Термини: За пролеће шеница 8 ф. 45—47 н. Кукуруз за мај-јуни 1890. г. 5 ф. 6 — 5 ф. 9 н Зоб за пролеће 7 ф. 28 — 7 ф. 30 н.

Репица. Промет ограничен на најмању потребу. Готова роба 14 ф. — 15 ф. за догодине за август-септембар 12 ф. 50 — 12 ф. 75 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 6. октобра.

4% угарска златна рента — — —	101·10
5% „ папирна „ — — —	97·15
Дукати — — — — —	5·65
Наполеондори (20 франака) — — —	9·46
Немачке брж. марке — — — —	58·40

Најновије вести.

— Из Рио де Жанејра јављају, да је провизорна влада издала манифест, у коме изјављује, да је монархија укинута. Влади стижу са свију страна многобројне изјаве одобравања. Бивши председник министарства затворен је. — Цар је у двору затворен. Кад су му саопштили, да је збачен, али да ће му плата остати, рекао је, да ће само сили уступити. Највише провинција изјавиле су се за федеративну републику. Народ је сасвим миран. — Цар и царица крећу се сутра на пут у Јевропу.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 6. новембра у вече.)

Панчево. Јуче обављен избор трећине црквених скупштинара. Наши нотабилитети са Каменком и Светиславом још терају самовољу. Буд не допустише противној страни два повереника, туд избор отпочели пре означеног времена. Ульмански опробани јунаци спремише и овде капетанију са пандурима. Уз протест напуштен избор. Огорчење је велико а тако исто и уздање да ће се овај незаконити избор уништити.

*

Рио де Жанејро. Прокламована федеративна република носиће име: савезне државе бразилијанске. Превратъ је учињен без крви. Царска фамилија под војничком пратњом укрцала се за Лисабон у једну бразилијанску ратну лађу.

Загреб. У прорачунском одбору интерпелисао је Ђурковић владу због сазива нашег народно-црквеног сабора. Жали, што се сабор није до сада сазвао, пошто, као што се доцније видело, политичке неке појаве ове године нису за то згодне биле. Сазив сабора није само у интересу српске цркве већ и у интересу државе. Митрополитски савет који сада заседа у Карловцима, за цело ће поднети предлог, да се сабор сазове. Извесни моменти и могуће политичне евентуалности говоре за то, да се што пре изабере патријарх; моли владу, да поради у том правцу код угарске владе, да се сабор још пре априла сазове. Бан је изјавио, да је за то, да се одмах по смрти Германовој, патријарх изабере. Што није тога било, могућно је, да је било из обзира према унутрашњој, али никако из обзира према спољној политици. За тим је рекао, да ће порадити на томе, да се сабор још пре априла сазове, да би само што пре наступио нуждан мир и ред у српској цркви. Ова комедија могла је сасвим изостати. Ствар сабора је била још пре него што је и Исаковић одиграо у Будимпешти своју комедију. Раније, раније, господо, били засукати рукаве. Пр. уред.)

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда почевши од 20. окт. (1. новембра) 1889. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ: средом и недељом у 2 сата после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: средом и недељом у 2 сата после подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ: средом и недељом у 2 сата после подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: средом и суботом у 11½ сати пре подне.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Пивница (у Бачкој) овим се расписује стечај на исто место.

Плата је учитељу у новцу 200 фор. а. в., један фртаљ ораће земље, с припадајућим јарошом, од једног ланца, на исту земљу дужан је учитељ порезу и све остале трошкове сносити, и осим тога 15 пожунских мерова жита, слободан стан с баштом и гувном изван села, од погреба где буде позван 50 новч.

Учитељ је дужан све уредбом прописане предмете у школи предавати, у цркви једну невницу с пјенијем заступати и децу у пјенију обучавати.

Молитељи, који би желели ово место получити, имају се лично пријавити и једаред при богослужењу појати, добар певац имаће првенство,

Рок стечају траје до св. Николе, када ће се и избор учитеља обавити.

Из седнице школског одбора, држане у Пивница 31. октобра 1889. год.

Никола Милошев, перовођа. **Ђорђе Добросјевић,** парох и председник школског одбора.

2—3

ЗА ШПЕЦЕРАЈСКУ ТРГОВИНУ

БРАЋЕ ЈЕЛОВАЦ

У ЗЕМУНУ

потребан је млађи помоћник који је вичан српском, немачком и мађарском језику и један практикант или шегрт. 2—2

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Малетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.